

RETORYKA I DZIAŁANIE POLITYCZNE

Artykuły zebrane w niniejszym numerze poświęcone są różnym aspektom retoryki jako działania politycznego. Jeśli za istotę polityki uznamy uzgadnianie interesów odmiennych grup, negocjowanie celów i sposobów ich osiągnięcia, retoryka staje się jednym z głównych sposobów tego działania. Język polityki to zarówno wypowiedzi samych polityków, jak i dziennikarzy opisujących życie polityczne. Tę dwutorowość retoryki politycznej oddają również prezentowane teksty.

Retoryka jest działaniem politycznym, gdy pomaga osiągnąć polityczne cele: zwiększa poparcie, zmusza do podporządkowania, przekonuje do zajęcia stanowiska lub podjęcia działania, uzasadnia zobowiązanie, służy negocjowaniu kompromisów. Cezar M. Ornatowski w artykule *The Idea of Politics in "Political" Rhetoric* dowodzi, że pytanie o język i retorykę w polityce zawsze pociąga za sobą pytanie, jak rozumiemy samą politykę.

Retoryka jest działaniem politycznym, służąc jako narzędzie interpretowania rzeczywistości. Jakub Z. Lichański w artykule *Retoryka i polityka: sir Bertrand Russell i... retoryka – analiza pewnego przykładu* pokazuje, w jaki sposób mogą być budowane przekonania, które podtrzymują wspólnotę, opisują aktualną sytuację społeczno-polityczną i pomagają w projektowaniu dalszych działań. Przeprowadzona analiza unaoczni, na jakich podstawach argumentacyjnych mogą być wsparte sądy odnoszące się do spraw politycznych.

Retoryka jest działaniem politycznym, gdy decyduje o sposobach postrzegania aktorów politycznych. Narzędziem może stać się zwykły cytat, co pokazuje artykuł Ewy Modrzejewskiej *Lógos, éthos, pathos w praktyce medialno-politycznej. Środki przekonywania w cytowanych wypowiedziach opozycji*. Jednostkowy przykład wykorzystania retoryki do budowania obrazu siebie jako skutecznego i odpowiedzialnego polityka prezentuje natomiast artykuł Krzysztofa Grzegorzewskiego *Retoryczne strategie w autoprezentacji wizerunku politycznego na przykładzie wypowiedzi Zbigniewa Ziobry w przekazie telewizyjnym z lat 2008-2009*.

Retoryka jest działaniem politycznym także wtedy, gdy służy jako narzędzie opisu i wyjaśniania procesów czy zjawisk politycznych. To kieruje nas ku dziennikarstwu politycznemu. Temu zagadnieniu poświęcone są dwa kolejne teksty. Barbara Bogolebska w artykule *Perswazyjność prasowych gatunków wypowiedzi polityków* szczegółowo omawia różnorodne formy gatunkowe, w jakich

w opiniotwórczej prasie pojawiają się wypowiedzi polityków. Autorka wykazuje, które wybory retoryczne – dotyczące chociażby metaforyki, wartościowania czy mechanizmów *captatio benevolentiae* – w największym stopniu służą agonistycznemu dyskursowi politycznemu. Zabiegi służące budowaniu wiarygodności nadawcy przedstawia natomiast Anna Tryksza w artykule „*Polityka o politykach i polityce. Retoryka wypowiedzi dziennikarskich*”. Omawiając wybrane teksty czołowych publicystów tygodnika, Autorka pokazuje rozwiązania kompozycyjne i argumentacyjne, które leżąc u podstaw zaufania do dziennikarzy, wzmacniają przekaz perswazyjny publikowanych przez nich tekstów.

Fakt, że retoryka postrzegana bywa często jedynie jako narzędzie manipulacji, wynika z błędnego – o czym pisał Isaac D’Israeli – założenia, iż polityka jest rządzeniem za pomocą oszustwa. Dlatego tak ważny jest namysł nad retoryką będącą sednem działania politycznego. Może on bowiem pomóc w precyzyjnym odróżnieniu celów i narzędzi.

Agnieszka Kampka
Redaktor numeru